

Vsem članicam in članom želi

vesele velikonočne praznike

JUU sekcija za dravsko banovino

Splošne vesti

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša«. Zaradi velikonočnih počitnic izpade ena številka »Učiteljskega tovariša«, a prihodnja izide 23. aprila.

— Članom obmejno-šolskega odseka! Podpisani prosim člane tega odseka, da mi sporočijo: 1. Ali se strinjajo s tem, da se v zadevi priprave ankete obmejnih nacionalnih društev sestanemo na bink. ponedeljek v prostorih Nabavljalne zadruge v Mariboru? Ali naj predlagajo kak drug dan! 2. Ali imajo pripravljen načrt in zbran material za tako anketo? Če to imajo, naj mi pošljejo vse do 1. maja t. l., da o tem razpravljamo poprej v ožjem odboru! Hvaležen bom tudi za vse druge dobre in stvarne predloge! Prosim za

čimprejšnji odgovor! — Mirko Vauda, šol. upravitelj in sklicatelj odseka. Sv. Marjeta ob Pesnici.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine javlja, da ima od 1. aprila 1936. dalje uradne ure popoldne od 3. ure do 6. ure.

— Kurja očesa, trdo kožo in zarasle nohte Vam brez bolečin odstranimo ter noge strokovnjaško zmasiramo v naši pedikuri. — Obiščite nas, prepričajte se! Nega nog Din 10.—

Radio
Ljubljana, Selenburgova 7.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— O veliki revščini na Dolenjskem piše »Straža v viharju« od 1. aprila. Tu stoji tudi tole: »Marsičesa je tudi šola kriva: otroke uče vsega, ne nauče jih pa prav za prav nič. Fant, ki je šole prost, zna čez par let komaj še brati. Nekdaj so znali malo, a tisto pošteno, danes pa znamo vse in nič. V šoli dobi človek malo znanja, srčne izobrazbe pa le malo ali nič. Je čisto že učni načrt tak, da eden ruši, kar drugi gradi«. K sklepu dodaja še: »Ljudska šola na kmetih bodi urejena tako, da bo odgovarjala kmetiskim potrebam.«

— I Senator Pucelj polemizira glede učitelja Pečka s Slovencem. (»Jutro«, 5. aprila.)

— I Napad na šolskega upravitelja. Na spečega šol. upravitelja Blaža Filerja v Markovcih je vrgel neznanec težak kamen, k sreči kamen ni zadel. (»Jutro«, 5. aprila.)

— I Na osnovni šoli v Laškem je zaradi obolesti 2 učiteljice in odpusta učne moči, ki je bila nastavljena iz bednostnega sklada, pouk tako skrčen, da imajo v nekaterih razredih učenci pouk samo dvakrat tedensko. (»Jutro«, 5. aprila.)

— I O petdesetletnici sreskega šol. nazd. B. Betrianija in ref. na banski upravi in pesnika tov. Janka Samca poroča »Jutro« od 5. aprila.

— I Nemški učitelji v Vojvodini. Te dni je prispelo iz Nemčije 15 učiteljev, ki jih je »Kulturbund« razdelil po raznih mestih v Vojvodini, kjer žive Švabi, da bodo predavali o hitlerjevski Nemčiji. (Po novosadskem »Dnevnu« »Jutro« od 4. IV.)

— I Polemiko s senatorjem Puceljem v zadevi učitelja Pečka nadaljuje tudi »Slovenec« od 5. IV.

— I V Zg. Dolini nad Trzičem je priredil učitelj Gorazd Bolt s cerkvenim pevskim zborom koncert, ki je po mnenju »Slovenca« od 5. IV. izredno uspel, čeprav je del občinstva prireditev bojkotal.

— I 183 učitelji, nastavljeni iz bednostnega fonda, so bili s 1. aprilom odpuščeni iz službe. Ob tej priložnosti prinaša »Glas naroda« od 7. aprila daljši članek, ki govori o bedi mladih inteligentov. Nad 500 absolventov učiteljske šole je brez kruha in težko čaka na stavitve.

— I V Sovjetski Rusiji je toliko narodov, da se vrši šolski pouk v več kot 70 jezikih. (»Glas naroda« od 7. aprila.)

— I Polemika s senatorjem Puceljem glede učitelja Pečka nadaljuje tudi »Slovenec« od 7. aprila.

— I Ljudska volja in šola je naslov članka v »Slovenski zemlji« od 31. marca. Tu stoji med drugim: Ne smemo sanjati o kakem prisrčnem sodelovanju šole z domom. Dokler hočejo imeti šolski oblastniki monopol na vsa šolska vprašanja, je tako sodelovanje izključeno in vsi poizkusi z raznimi prisljimi organizacijami so le burka.

— I Ne dajajte otrok prerano v šolo, ker je to za zdravje zelo zlabo. (»Zdravje« št. 9—10.)

— I Podpore za dovršitev novih šolskih poslopij so dobile od ministrstva prosvete naslednje občine: Olanci, Gradišče, Senovo, Priskovo, Gornja Rečica, Dob pri Domžalah, Topolšiča, Martinvrh, Zelezna gora, Grosuplje. Vse so dobile po 15.000 Din. (»Mariborski večernik« od 6. aprila.)

— I Na hud odgovor senatorja Pucelja »Slovenec« v »Jutru« od 31. III. v zvezi s Pečkovo smrtjo vprašuje »Slovenski dom« od 2. IV. g. senatorja, ali je premetil pok. Pečka iz političnih razlogov ali pa iz kakih osebnih lastnosti, ki jih je imel pokojnik.

— I Odgovor senatorja Pucelja v zvezi s Pečkovo smrtjo prinaša v celoti in s posebnimi pripombami tudi »Kmetijski list« od 1. IV. Ista številka lista prinaša tudi na drugem mestu o tej zadevi notico iz Velikih Lašč, kjer pravi, da je Pečkova smrt tragična, a ne politično-mučeniška. »Slovenec« svetuje, da o tej zadevi molči, sicer grozi, da bodo začeli tudi oni govoriti.

— I Prosvetno delo v Rusiji. V 10 letih se je naučilo čitati in pisati 40 milijonov delavcev, kljub tem uspehom ostane na prosvetnem polju v Rusiji še veliko dela. (Po moskovski »Pravdi«.)

— I Vaško šolstvo, učni načrti za te šole in vse današnje izobraževalno delo med našo kmetjsko mladino je predmet ostre kritike v članku »Kulturno vprašanje naše vasi« v 3. števu »Sodobnosti«.

— I Učiteljske izpremembe v celjskem srezu. Razrešeni so upravitelji Voglar, Wudler in Belan, vsi trije odlični šolniki in javni delavci. »Nova doba« od 3. IV. O Wudlerju ima ista številka lista še drugo notico, kjer stoji: za vse njegovo delo, ki ni nikdar poznalo sovražstva, temveč samo dobroto in naklonjenost, mu izrekamo javno zahvalo. Težko ga bodo pogrešala kulturna društva, v katerih je toliko let požrtvovalno in z vso ljubeznijo deloval.

— I Drugi glas o sovjetski prosveti. Komisar za prosveto je govoril po moskovskih »Izvestijah« med drugim: Če vzamemo število učiteljev, ki delujejo v šoli, se pokažeta, kar se tiče izobrazbe, dve številki... Izmed učiteljev osnovne šole jih je 35% brez srednješolske izobrazbe, v srednjih šolah jih je 76%, ki še nimajo končane višje izobrazbe. — Tudi šole so zanemarjene, šole niso opremljene, niso dovolj zakurjene, ni knjig, ni zvezkov, ni učnih načrtov, ni discipline. (»Delavska fronta« od 4. IV.)

— I O senatorju Pucelju, njegovem govoru o Pečkovi smrti in popravni krivic prinaša »Domoljub« od 1. IV. daljši članek. Tu stoji med drugim: »Tako gredo žrtve nasilja v prerani grob. Pred par meseci trpinka Hafnerjeva, sedaj pa Peček. Ljudje, ki imajo te žrtve na vesti pa kriče o nasilju. Če bi jim jermene rezali s hrbtov, bi morali molčati. Naši vladi želimo, da bi bila odločna pri popravljanju krivic.«

— I Izseljeniški učitelj Jankovič v Franciji je zaradi neke ovadbe še vedno brez službe. (»Domoljub« od 1. IV.)

— I O narodno-socialistični vzgoji v Nemčiji piše Gustav Šilih v 5. števu »Misli in delca«.

— I Osnovna šola v Trziču je zaradi premetitve dveh učiteljskih moči v veliki zadregi. (»Gorenjec« od 4. IV.)

— I V Pečkovi zadevi odgovarja »Slovenec« od 2. IV. senatorju Pucelju, vendar se odgovor bavi bolj s Puceljevo osebo samo kot s krivicami, ki naj bi se dogodile pok. učitelju in ki jih senator zavrača.

— I Na Litvinskem so začeli preganjati poljsko šolstvo. (»Deutsche Zeitung« od 29. III.)

Veselo veliko noč

vsem čitateljem in sotrudnikom želita

Uredništvo in uprava »Učiteljskega tovariša«

Učiteljski pravnik

— Š Vážna razsodba državnega sveta za sreske šolske nadzornike. Državni svet je v svojem II. oddeljenju razpravljal tožbo Glavne kontrole Br. 11.012/35 proti ukazu ON br. 4064 z dne 17. I. 1935., s katerim je bil N. N., sreski šolski nadzornik — uradnik V. skupine postavljen za učitelja narodne šole iste (V.) položajne skupine in je z razsodbo Br. 23.756 z dne 7. septembra 1935. razveljavil ukaz na podlagi nastopnega razloga:

»N. N. je kot sreski šolski nadzornik postavljen za učitelja narodne šole. Po določili II. odst. § 258. U. Z. pa ne more biti učitelj narodne šole v V. skupini, ako ne izpolnjuje pogojev tega predpisa t. j. ako nima 30 let efekt. drž. službe, petdesetpet let življenja in ako ni v poslednjih 3 letih odlično ocenjen. Ker se vidi iz predmetnega spisa, da imenovani ne izpolnjuje navedenih pogojev, ni mogel biti postavljen za učitelja narodne šole v V. položajni skupini.«

Z gori citirano razsodbo je ugotovljeno, da sreski šolski nadzornik v V. položajni skupini ne more biti postavljen za učitelja narod-

— I O prirčni odhodnici šol. upr. Rajnerju, ki je premeščen z bolno ženo iz Ljubnega k št. Rupertu nad Laškem poroča »Jutro« od 1. IV.

»PROSVETNI ZBORNIK«

Učiteljska tiskarna v Ljubljani namerava založiti in izdati v slovenskem tekstu nov »Prosvetni zbornik« v obliki šolskih zakonov in predpisov z nastopno vsebino:

1. Uredba o opravljanju nadzorniške službe z razlago § 44. šol. zakona. V tej uredbi je podrobna razlaga o pouku v narodni šoli v smislu koncentracije in sodelovanja učencev ter navodila, kako naj se vrši delo v šoli z učenim razredom, v skupinah in s poedinimi učenci, kako je praktično uporabljati učne predmete itd.

2. Ocenjevalni list z navodilom in pojasnilom, kako je vanj vpisovati podatke.

3. Pravila o polaganju državnega izpita za sreskega šolskega nadzornika.

4. Občji pravilnik o dnevnih šolskih zavetiščih.

5. Pravila o strokovni izobrazbi učiteljev na šolah za defektno deco.

6. Pravilnik o polaganju veroučiteljskega praktičnega izpita.

Da bo možno vsaj približno določiti naklado izdaje, razpisujemo prijave na naročbo tega dela. Zato prosimo vse učne osebe, ki bi želele imeti to koristno knjigo. Naročila prosimo v teku 14 dni. Ako bodo naročila doseglja vsaj 500, izide knjiga čez en mesec po prijavnem roku.

V primeru izdaje se naročnik zaveže, da bo poslani »Prosvetni zbornik« obdržal in plačal.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
r. z. z. o. z.

ne šole, ako nima pogojev iz § 258. U. Z. in mora torej ostati le v svojem zvanju.

Mladinska mafica

— mm »Pirhi« so izšli in kot čujemo so bili povsod z veseljem sprejeti. Pa saj ni nič čudnega, zbirka je res okusno opremljena in bogato ilustrirana kot jih je pri nas le malo. Poleg tega pa je tudi prva mladinska knjiga, ki je prevedena iz bolgarsčine. Po dveh dneh razprodaje je po nekaterih knjigarnah že pošla in so jo naročili na novo.

— mm Potokarjeva antologija bolgarske mladinske proze »Pirhi« — je bila poslana na vsa šolska upravitelstva. Le redke šole so knjigo vrnile. Vrnili pa so jo povečini le oni, ki so zahtevali rajši vezane izvode. Tako je prav! Ona šolska upravitelstva, ki so knjigo obdržala, prosimo, da nakažejo upravi M. M. denar po priloženi pološčini. Tiste, ki v teku 10 dni knjige ne vrnejo, bomo smatrali za naročnike.

Tone Potokar, Vlakčani:

Nekaj besedi o bolgarski mladinski književnosti

(Ob izdaji »Pirhov«.)

Pri Bolgarih do konca prvega desetletja našega stoletja mladinska književnost kot posebna književna panoga prav za prav ni obstajala. Tudi takrat so Bolgari imeli mladinske knjige, ki pa večidel niso bile bolgarske po duhu, ampak so bile po veliki večini več ali manj posrečeno presajanje tujih vzorcev s tujimi junaki. Stanje torej, kakršno je prevladovalo v vseh književnostih, posebej v onih malih in kasno se razvijajočih narodov. Bolgarska mladinska književnost je bila torej po sili razmer nujno navezana na preyode. Kar pa je bilo originalno domačega (deloma, toda samo v postranski meri so delovali v tem smislu starejši bolgarski pisatelji, n. pr. Ivan Vazov in Slavejkov in še nekateri), je bilo daleč premalo, deloma pa je ostalo iz različnih vzrokov neopaženo.

Tik pred svetovno vojno in zlasti še potem pa je mladinska književnost pri Bolgarih skokoma napredovala. Zakaj? Zato, ker je iz dneva v dan rastlo zanimanje zanjo. Cela vrsta najvplivnejših bolgarskih pisateljev si je postavila za nalogo, pisati za mladino dela, ki bodo bolgarska tudi po vsebini in duhu. Tako skoraj ne najdemo količjak pomembnejšega bolgarskega pisatelja, ki ne bi priložil svojega obolusa na oltar mladinske književnosti. Seveda pa je dobra volja pisateljev, posebej še v podobnih težkih razmerah, v kakršnih živimo danes, vse premalo za vsestranski procvit mladinske knjige. Pisatelju se mora pridružiti slikar - ilustrator, obema pa podjeten in uviden založnik. In Bolgari so to vprašanje sila srečno rešili. Založniki (danes so najbolj znana založništva bolgarskih mladinskih knjig: »Hemusa«, T. F. Čipev in pa državne izdaje z

naslovom »Literarne izdaje«, vsa iz Sofije) so se odločili, da bodo mladinske knjige izdajali v trpežni in okusni opremi, kar je za knjige, namenjene otrokom, posebej potrebno, na pomoč pa so prišli pisatelji in založniki nardarjeni bolgarski slikarji, ki so skrbeli za umetniško knjižno opremo, kar je konec koncev knjigo mladini najbolj približalo. Tako lahko kot najuspešnejše ilustratorje bolgarske mladinske knjige navedemo nekaj zvenečih imen bolgarskega slikarstva, n. pr. Ilija Beškov, Lazarkevič, Aleksandar Božinov, Denev, Penčo Georgiev, Dečko Uzunov, Atanasov, N. Tuzuzov, Maša Živkova-Uzunova, M. Nikiforov in še nekateri. Zato ni nič čudnega, če je bolgarska mladina sprejela prenovljeno, po duhu bolgarsko in z domačimi motivi opremljeno knjigo z velikansko ljubeznijo. — Sedaj pa primerjajte samo imobredno položaj pri nas na Slovenskem, da ne govorim splošno o zanemarjanju mladinske književnosti, zlasti še kar opremo zadeva, v Jugoslaviji sploh!

Vsestranskemu uspehu navedenih činiteljev je uspešno pripomogel še pokret v prosvetnem ministrstvu. Na merodajnem mestu so se namreč z vsem ognjem zavzeli za dobro mladinsko knjigo in kot najboljšo sredstvo za njen razvoj ustanovili poseben državni fond, katerega namen je bil, podpirati mladinske pisatelje gmotno, s primernimi nagradami. — Stvar je bila sprejeta s posebnim odobravanjem, kajti na ta način je bilo v marsičem pomagano tudi šoli, ker mladinska knjiga otroka najlaže naveže na knjigo sploh. Otroku namreč vedno rajši in z večjo ljubeznijo prebira, kar je vzeto neposredno iz njegovega sveta, kar mu je blizu in na kar je navezan z vso dušo. Morda bi se nekaj podobnega lahko izpeljalo tudi pri nas in bi se s primernimi nagradami pomagalo pisateljem mladinskih knjig, ki jih tako nimamo preveč. Da je država smatrala mladinsko knjigo za posrečeno sredstvo in dober pripomoček šoli, je do-

kaz tudi to, da je sama posegla na založniško polje in izdala precejšnje število reprezentativnih mladinskih knjig. Splošno lahko rečem, da posamezni bolgarski pisatelji in ilustratorji naravnost tekmujejo med seboj, kdo bo bolje in uspešneje služil mladinski knjigi. Često se dogaja, da isto gradivo obdelujeta dva pisatelja, seveda vsak s svojega zornega kota. Tudi ponatisov uspešnih mladinskih knjig ne manjka. Knjige izhajajo v več izdajah in v sorazmerno visokem številu izvodov. Tudi antologije mladinskega slovstva so se že pojavile, kar je nov dokaz, kako resno rešujejo Bolgari to vprašanje.

V naslednjem bi rad podal čisto kratke, sumarične pregled bolgarskih mladinskih pisateljev. Po mnenju samih bolgarskih presojevalcev je začetnica res iskrene, resnične in umetniško zrele mladinske književnosti med Bolgari pisateljica Dora Gabe. Rodila se je v Dobriču v Dobruži l. 1886. Je poleg Lize Bagriane najbolj znana bolgarska pesnica. Pisala pa je tudi prozo. Za otroke je izdala lepo število pesniških knjig. Mladinske proze pa ima manj. Zlasti so znane in cenjene njene sličice iz mladosti, ki so tako ljubke, žive in domače, da jih z enakim užitkom bero otroci kakor odrasli. Človek se ob njih nehote spomni Cankarjevih drobcev iz »Mojeja življenja«. — Poleg Dore Gabe moram kot enega starejših mladinskih bolgarskih pisateljev, ki je prav tako polagal temelje tej veji književnosti, omeniti Elina Pelina (njegovo pravo ime je Dimitr Ivanov, rodil se je v Bajlovu blizu Sofije l. 1878.). Dosedaj je objavil več ko deset zbirke pesmi in proze za otroke. Znan je tudi kot eden boljših bolgarskih prozajstov. Posebno hvaljivo njegov otroški roman »Jan Bibijan«. — Nikolaj R a j n o v (rodil se je v Kesarevu v trnovskem okraju l. 1888.) je razven več knjig za odrasle izdal tudi čez dvajset mladinskih knjig in ga je treba uvrstiti med najproduktivnejše mladinske pisatelje pri Bolgarih.

Na prvem mestu v bolgarski mladinski književnosti pa se vsekakor nahaja mladi R. Angel Karalijčev (rodil se je v Stražici v gornjeorjahovskem okraju l. 1902.), ki je najbolj popularen med vsemi. Posebno znane so njegove mladinske prozne zbirke »Studenček«, »Iz bajnega sveta«, katere so izšle že tri knjige, »Zlatniki« in »Ob ognjišču«. — Kljub temu, da piše zelo dobro prozo za odrasle, ga smatrajo za pisatelja, ki se je ves posvetil mladini. Odlikuje se po izredno plastičnem in sočnem lirizmu. Njegovo mladinsko delo je prav za prav, kakor pri večjem delu bolgarskih mladinskih pisateljev, naslonjeno vsebinsko na narodne motive. Uspej je z živalskimi basnami. Deloma pa se je poskušil tudi z motivi iz vsakdanjega življenja sedanjega časa (posamezne pripovedke v knjigi »Studenček«). — Na tem mestu moram omeniti še Rana B o s i l e k a, ki se prav za prav piše Genčo Negencov in se je rodil v Gabrovu l. 1886. Njegovih mladinskih knjig je čez petnajst. Predvsem je navezan na narodno ustno izročilo. Urejuje tudi mladinski list »Otroško veselje«.

Ne smemo pozabiti Lizo B a g r j a n o (rodila se je v Sofiji l. 1893.), ki je priznana najboljša bolgarska lirski pesnica moderne smeri, ki je pa poleg proznih mladinskih del izdala tudi uspešno pesniško knjigo za otroke »Leto, ki se je odtrkljalo«. — Ostale mladinske pisatelje bom obravnal v par stavkih, ker bi se sicer razpravica preveč razvlekla. Konstantin Konstantinov (Sliven, 1890.) je izdal več proznih mladinskih knjig, prav tako tudi Georgi Rajčev (Toprak - Hisar, 1882.), Simeon Andreev (Gabrovo, 1887.), Asen Rascvetnikov (Draganovo, 1897.), Nikolaj Fol (Berkovica, 1898.), Vera Bojadžieva - Fol (Sofija), Kalina Malina in Emil Koralov (Vraca, 1906.). Posameznih knjig pa še niso izdali, dasi pridno pišejo, Aleksandr Snavov (Planinica, 1879.), Dimitr Šišmanov (Sofija, 1889.), Orlin Vasilev (Vranjak, 1904.) in Todor Harmandžiev (Vra-